

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР
АКАДЕМИЯСИ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ**

**ХОРАЗМ МАЪМУН
АКАДЕМИЯСИ
АХБОРОТНОМАСИ**

Ахборотнома ОАК Раёсатининг 2016-йил 29-декабрдаги 223/4-сон қарори билан биология, қишлоқ хўжалиги, тарих, иқтисодиёт, филология ва архитектура фанлари бўйича докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган

2021-2

**Вестник Хорезмской академии Маъмуна
Издается с 2006 года**

Хива-2021

Султонова Н.Ш., Наимова Н.О. “Саллабандон” маросими – оналик тимсоли	205
Тажиева У.Р. Хоразм воҳасида “Табиат ва жамият” ўртасидаги муносабатлар тарихининг баъзи масалалари	207
Ҳайтов Ж.Ш. Туркистонга чорвага озуқабоп янги экин навларининг кириб келиши ва тарқалиши тарихидан	210
Хонқулов Ш.Х., Нуриддинов М.А. Фарғона водийсида жадиличлик ҳаракатининг вужудга келиши ва дастлабки натижалари	214

ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Nigmatov A.N., Allanov Q.A., Erdonov M.N. Scientific and methodological basis of constructive geography	220
Sirojiddinov I.Q., Xodjiboyeva I.V. Koronavirus pandemiyasi sharoitida respublikamiz iqtisodiyotdagi investitsion jarayonlarning davlat tomondan qo'llab-quvvatlanishi	226
Беглаев У.Х. Балиқ ишлаб чиқаришни ривожлантириш истиқболлари	229
Досчанов Т., Маткаримов И.Б. Инновацион ривожланиш шароитида агробиохимикатларни қўллаш ва агрокимё хизматлари иқтисодий-экологик механизмини такомиллаштириш масалалари	235
Мирзаев А.Т. Худудларда туристик-рекреация фаолиятида интеграциялашган бошқариш концепциясини амалга ошириш	239
Мўминов Х.И., Джураев А. Пандемия шароитида Ўзбекистоннинг иқтисодий ўсиш даражасининг ўзгариши	246
Саримсақов Х.У. Рақамли иқтисодиёт шароитида асосий кадрлар малакасини шакллантириш	252

ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Akhmedova A.A. Psychological factors of successful learning of university students	255
Azimbayeva R.Y. Peculiarities of distance learning in foreign language teaching	257
Gudzina V.A. Anna Akhmatova as a representative of the russian female poetry of the XX century	260
Mamirova G.I. Introduction of lexical material at the higher education	263
Saidrasulova Sh.N. Advantages of role play method in teaching speaking in esl classes	266
Sayibova Z.Yu. Linguopragmatic peculiarities of electronic typing	268
Sultanova D.S. Reading in a foreign language at the early stage of learning	271
Sultanova Sh.A. Linguistic basis for creating an electronic dictionary	274

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Полякова И.Л. Материалы XXIII Студенческой международной заочной научно-практической конференции «Молодежный научный форум: Общественные и экономические науки», 2011.
2. А.М. Ветитнев, Л.Б. Журавлева. “Курортное дело”. - М.: КНОРУС, 2006. - с 11.
3. Квартальнов В.А. Туризм. Учебник. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 320 с.
4. Усманова З.И. Ўзбекистонда туристик – рекреацион хизматларни ривожлантириш хусусиятлари ва тенденциялари. Иқтисодий фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация автореферати. – СамИСИ, 2018 й. - 12 б.
5. Абдулхакимов З.Т. Минтақада рекреациядан фойдаланишнинг ташкилий-иқтисодий асосларини такомиллаштириш (Наманган вилояти мисолида). Иқтисодий фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиш учун ёзилган диссертация автореферати. –СамИСИ, 2019 й. - 12 б.
6. Котляров Е.А. География отдыха и туризма. Формирование и развитие территориальных туристских комплексов / Котляров Е.А. – М., 1978.
7. Кусков А.С. Рекреационная география: Учебно-методический комплекс / Кусков А.С. – М.: МПСИ, Флинта, 2005.
8. Mirzaev, A. T. (2020). Assessment of cluster formation in management of recreational activity. ISJ Theoretical & Applied Science, 04 (84), 605-610. <https://dx.doi.org/10.15863/TAS.2020.04.84.101>
9. Mirzaev, A.T (2018) "The level of use of tourist attractions in the regions and the factors affecting them," *Economics and Innovative Technologies*: Vol. 2018: No.3,Article19.Available at: <https://uzjournals.edu.uz/iqtisodiyot/ vol2018/iss3/19>
10. Мирзаев А.Т. Совершенствование интегральной оценки механизма рекреационно-туристических объектов // Бюллетень науки и практики. 2019. Т. 5. №2. С. 127-134. <https://doi.org/10.33619/2414-2948/39/17>
11. Mirzaev A. T. Evaluation of innovation capacity resource components in effective management of recreational clusters on the basis of econometric analysis // EPRA International Journal of Research and Development (IJRD). – 2020 – pp.131-137. <https://doi.org/10.36713/epra4790>.
12. Мирзаев А.Т. Оценка использования рекреационных возможностей на рынке туристических услуг // Региональная экономика: теория и практика. – 2019. – Т. 17, № 5. – С. 990 – 1002. <https://doi.org/10.24891/re.17.5.990>.
13. Mirzaev A. T. Estimation of the prospects for the use of recreational facilities in the market of tourism services //Наука сегодня: вызовы, перспективы и возможности [Текст]. – 2018. – С. 76.

УЎТ: 331

**ПАНДЕМИЯ ШАРОИТИДА ЎЗБЕКИСТОННИНГ ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ
ДАРАЖАСИНИНГ ЎЗГАРИШИ**

**Х.И. Мўминов, доцент, и.ф.н., Бухоро давлат университети, Бухоро
А. Джураев, магистр, Бухоро давлат университети, Бухоро**

***Аннотация.** Мақола Ўзбекистон ҳудудига коронавирус пандемиясининг ҳолати, пандемия шароитида иқтисодий ўсишни моделлаш ва прогнозлаш масалаларига бағишланган. Вақтли қаторлар ҳамда омилли моделлар асосида коронавирус пандемияси кўламининг ўзгариши ва унинг иқтисодий таъсири ўрганган.*

***Таянч сўзлар:** иқтисодий ўсиш, коронавирус пандемияси, модель, корреляция, регрессион таҳлил, вақтли қаторлар, савдо ҳажми, хизматлар ҳажми*

***Аннотация.** Статья посвящена состоянию пандемии коронавируса в Узбекистане, моделированию и прогнозированию экономического роста в условиях пандемии. Изменение масштабов пандемии коронавируса и ее влияние на экономику изучались на основе временных рядов и факторных моделей.*

***Ключевые слова:** экономический рост, пандемия коронавируса, модель, корреляция, регрессионный анализ, временные ряды, объем розничной торговли, объем услуг*

***Abstract.** The article is devoted to the situation of the coronavirus pandemic in Uzbekistan, modeling and forecasting economic growth in a period pandemic. The changes in the scale of the coronavirus pandemic and its impact to the economy was studied on basis of the time series and factor models.*

***Keywords:** economic growth, coronavirus pandemic, model, correlation, regression analysis, time series, retail volume, services volume*

Кириш

Жорий йилда инсоният олдида коронавирус инфекцияси тарқалишини бартараф қилиш, инсонларнинг турли ҳаракатланишига ҳамда корхоналарнинг фаолиятига чеклов чораларини қўллашни юзага келтирган пандемия шароитида ижтимоий-иқтисодий ривожланишни барқарор сақлаб туриш масаласи кўндаланг бўлиб турибди.

Ўзбекистонга касалликнинг кириб келиш хавфи юзага келган илк даврлардан бошлаб, мамлакат ҳукумати томонидан аҳолини касалликдан ҳимоялаш ва камбағал қатламни ижтимоий ҳимоялашга қаратилган тадбирлари пандемия таъсирининг камайиши ҳамда аҳоли иқтисодий камбағаллашувини олдини олишга шароит яратди.

Президент Ш.М.Мирзиёевнинг 2020 йил 19 мартдаги “Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодиёт тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5969-сонли, 2020 йил 3 апрелдаги “Коронавирус пандемияси даврида аҳоли, иқтисодиёт тармоқлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5978-сонли, 2020 йилнинг 27 апрелдаги “Коронавирус пандемияси даврида аҳоли ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5986-сонли, 2020 йил 30 июлдаги “Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6038-сонли фармонларида коронавирус инфекцияси тарқалиши натижасида, турли салбий омилларнинг Ўзбекистон иқтисодиётига таъсир қилаётганлиги, бу эса, ўз навбатида, ушбу ҳолатнинг салбий таъсирларини юмшатиш бўйича самарали олдини олувчи чоралар кўришни талаб қилишини, бунда туризм, транспорт, фармацевтика ва тўқимачилик саноати каби республика иқтисодиётининг жадал ривожланаётган тармоқларини қўллаб-қувватлаш ва уларнинг барқарорлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратиш зарурлиги алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Мавзунинг долзарблиги ва ҳозирги ҳолати

Пандемия шароитида касалликнинг ривожланиш ҳолати ва иқтисодий ўсишга салбий таъсирини ўрганиш муҳим бўлиб ҳисобланади. Сўнгги йилларда иқтисодий ўсишда эришилган ютуқлар билан пандемия шароитида иқтисодий ўсиш ва иқтисодиёт тармоқларининг кенгайишидаги салбий ҳолатни таққослаш натижасида, пандемиянинг мамлакатимиз иқтисодиётига ва аҳолининг турмуш даражасига салбий таъсирини яққол кўриш мумкин.

Иқтисодиётнинг ривожланиш тенденцияларини моделлаштириш, тармоқлар ривожига таъсир қилувчи омиллар ва шарт-шароитларнинг таъсир даражасини таҳлил қилиш ҳамда соҳанинг яқин келажакда ривожланишини прогнозлаш долзарб масала бўлиб, ишда пандемия даражаси, пандемия ҳолатида мамлакатда иқтисодий ўсиш ва экспорт миқдори ўзгаришининг модели ва бу асосидаги прогнози ишлаб чиқилган.

Иқтисодий жараёнларни моделлаш ва прогнозлашнинг назарий ва амалий жиҳатлари кўплаб хорижлик иқтисодчи олимлар, жумладан, Аллен Л.Вебстер [6], Ж.Р. Амаикуима, Л.И. Амакуима [7], Барбара Илловский, Ди Анза Коллиг [8], Т. Чорн, Ч. Чаинбунсри [9], Ч. Чаинбунсри, Прасерт Чаитип [10], Дамодар Н. Гужарати [11], Франсиз Х. Диеболд [12], Г. Каплан, Г.Л. Виоланте [13], Петревска Биржана [14] кабилар томонидан ўрганилган. Мустақил давлатлар ҳамдўстлиги мамлакатлари олимларидан: И.А. Башмаков [16], И.И. Елисеева [17], И.А. Киселева [18], В.А. Май [19], З.М. Мамаева [20], М.А. Морозов, Н.С. Морозова [21] илмий ишларида ўрганилган.

Ўзбекистонлик олимлардан ижтимоий-иқтисодий жараёнларни моделлаш ва прогнозлаш масалалари Р.Х. Алимов [15], Б. Ҳодиев, Т.Шодиев, Б.Беркинов [22] ва бошқаларнинг илмий ишларида тадқиқ этилган.

Мақолада статистик гуруҳлаш, эконометрик моделлаш, индукция ва дедукция, мантиқий таҳлил усулларида фойдаланилган бўлиб, назарий ва методологик асоси иқтисодий ўсиш ва туризм соҳасининг ривожланишига оид республикада ишлаб чиқилган умумий стратегия, мамлакатимиз Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг коронавирус пандемияси авж олишини

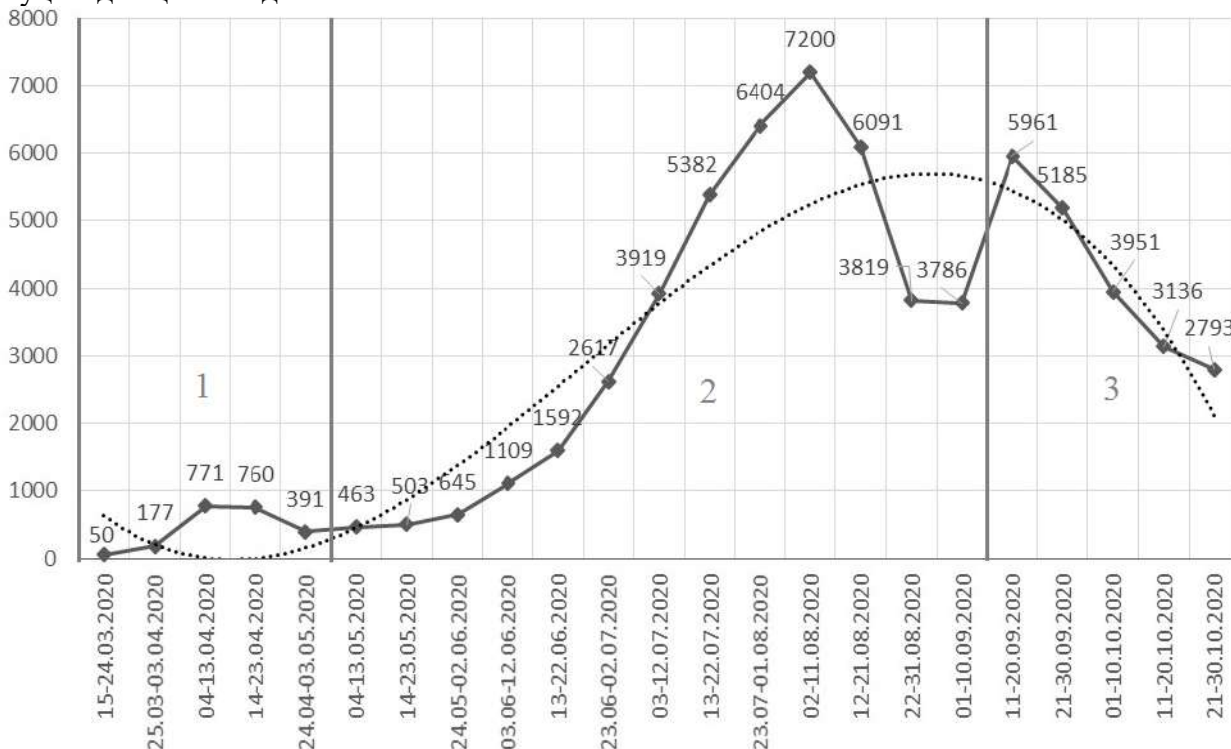
олдини олиш, пандемия шароитида иқтисодий ўсиш ва экспортни ривожлантириш, тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга доир қабул қилган фармонлари ҳамда илмий-методологик адабиётлар бўлиб ҳисобланади.

Ахборот базаси сифатида Ўзбекистон Республикаси Статистика қўмитасининг маълумотларидан фойдаланилди.

Мамлакатда коронавирус пандемиясининг ҳолати ва авж олиш жараёни вақтли қаторлар ҳамда омилли таҳлил асосида ўрганилди. Мамлакатда иқтисодий ўсиш ва туристлар ташрифининг модели ҳамда коронавирус пандемиясидан сўнг прогнозлаш масалалари Microsoft Excel 2013 дастури асосида ишлаб чиқилган.

Олинган натижалар таҳлили

Жорий 2020 йил коронавирус пандемияси жаҳон иқтисодиётига ўзининг салбий таъсирларини кўрсатиши мамлакатимиз миқёсида иқтисодий ўсиш, иқтисодиётнинг аҳоли билан бевосита товар айирбошлаш тармоқлари ҳисобланган хизмат кўрсатишнинг баъзи соҳалари ривожланишининг кескин пасайишида ўз ифодасини топди. Мамлакатимиз аҳолисининг даромадларининг пасайиши, турмуш даражасининг салбий томонга ўзгариши каби ҳолатлари яққол кўзга ташланди. Бундай ҳолатда коронавирус эпидемиясини ўрганиш, унинг даражасини таҳлил қилиш муҳим бўлиб, 2020 йилнинг 15 мартдан 30 октябригача бўлган муддат мамлакатимизда коронавирус пандемияси авж олиш даражасини таҳлил қилиш муҳим деб ҳисобладик.

1-расм. 2020 йилнинг 15 мартдан 30 октябригача бўлган муддатда коронавирус касаллигига чалинган беморлар сонининг динамикаси, киши ҳисобида.

Манба: Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги маълумоти асосида тайёрланди.

2020 йилнинг 15 мартдан 30 октябригача бўлган муддатда коронавирус касаллиги аниқланган беморлар сони 66 705 нафарни ташкил қилиб, ушбу ўтган 230 кун давомида бир сутка давомида ўртача касалланаётганлар сони 267 кишини ташкил қилмоқда. Шунингдек, ушбу муддатда касалланганлар сонини Microsoft Excel дастури асосида тренд тенгламасини ишлаб чиқиб, касалланиш ҳолати детерминация коэффициенти $R^2=0,83$ бўлган ҳолатда, қуйидаги моделга мослиги аниқланди:

$$K_t = 129,25 - 79,58t + 13,52t^2 - 0,43t^3 \quad (1);$$

Бу ерда: K_t – модел асосида ўн кун оралиғида касалланган беморлар сони, киши ҳисобида;

t – вақт оралиғи, ўн кун бир бирлик сифатида қабул қилинади.

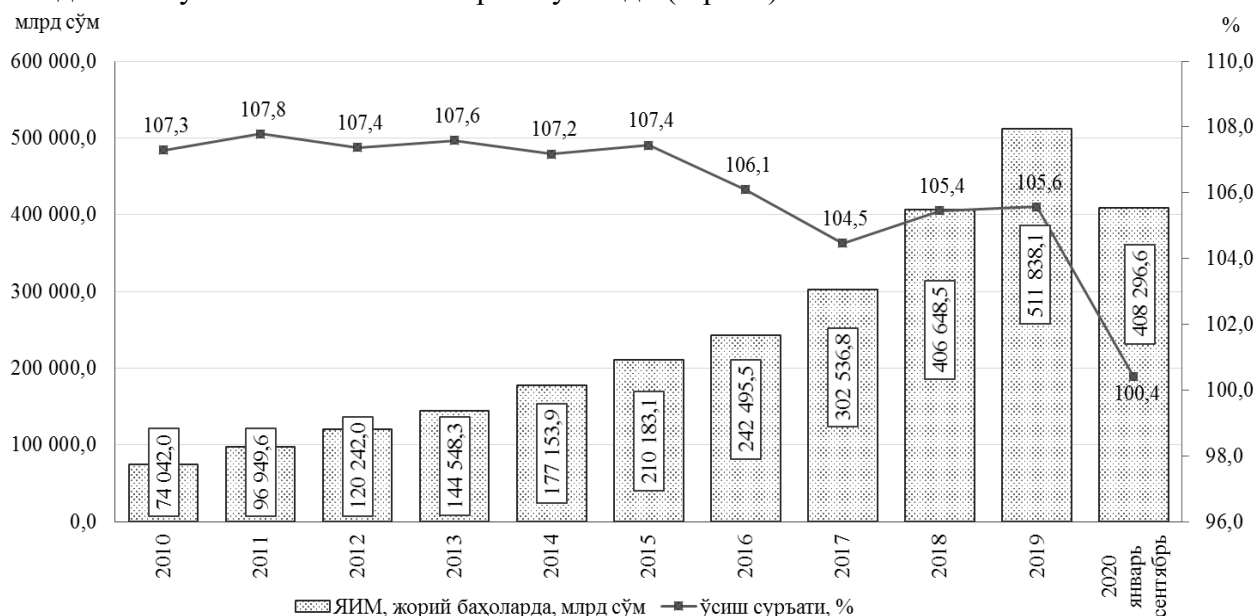
Диаграмма тайёрлашда кўрсаткич даври кулай кўринишга келиши учун, 230 кунли маълумотлар ўрнига 10 кунлик даврнинг йиғинди миқдорлари кўринишидаги 23 маълумотдан фойдаланилди (1-расм).

Расм маълумотлари касалликка чалинган беморлар сони тўлқин шаклида ўзгариш хусусиятига эга эканлигини кўрсатиб, 2020 йилнинг 15 мартдан 30 ноябригача бўлган даврда касалланиш кўрсаткичи ўзгаришини учта тўлқин ҳосил бўлган даврларга ажратиш мумкин:

1. 2020 йилнинг 15 мартдан 03 майгача бўлган муддат, энг юқори кўрсаткич 04-13.2020 йил 10 кун оралиғида 771 бемор;
2. 2020 йилнинг 04 апрелидан 10 сентябригача бўлган муддат, энг юқори кўрсаткич 02-10.08.2020 йил 10 кун оралиғида 7200 бемор;
3. 2020 йилнинг 11 августидан 30 октябригача бўлган муддат, энг юқори кўрсаткич 11-20.2020 йил 10 кун оралиғида 5961 бемор.

Мамлакатимизда аҳолининг коронавирус касаллигига чалиниш ҳолати 1-формулада кўрсатилган моделга мос боришини инobatга олиб, кейинги ўн кунликларда фуқароларимизнинг касалланиш ҳолати камайиб боришини прогноз қилиш мумкин.

Мамлакатимизда коронавирус пандемияси ҳолатини ўрганиб, бундай шароитда мамлакатимизда иқтисодий ўсиш ҳамда туризмнинг ҳозирги ва келгусидаги ривожланишини ўрганишни амалга оширамиз. Сўнгги йилларда мамлакатимиз ЯИМнинг миқдори ва ўсиш суръатлари ижобий кўрсаткичларда ошиб боришига жорий йилда содир бўлган коронавирус пандемияси ўзининг салбий таъсирини ўтказди (2-расм).

2-расм. 2010-2020 йилларда ЯИМ миқдори ва ЯИМ ўсиш суръатларининг ўзгариши.

Манба: Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика қўмитаси маълумотлари.

Маълумотлардан кўриш мумкинки, 2010-2019 йиллар оралиғида ЯИМ миқдори жорий баҳоларда жадал ўсиб борган, айниқса, 2017-2019 йилларда мамлакатда инфляция даражасининг ошиши ҳисобига номинал ЯИМ миқдори катта ҳажмда ошиб борди. Сўнгги йилларда инфляция даражасининг ўртача 14,0-15,0 фоиз ҳамда ЯИМ дефляторининг 20,0-25,0 фоиз бўлиши ЯИМ ўсиш суръатларини ўртача 105,0 фоиз бўлишига таъсир қилди.

Сўнгги йилларда жорий баҳолардаги ЯИМ миқдорининг ўзгариши модели кейинги йилларда бу кўрсаткичнинг янада юқори миқдорларда ўсишини кўрсатади (2-жадвал).

Ишлаб чиқилган уччала моделларда детерминация коэффиценти 1,0 га жуда яқинлиги, моделлар аниқликда эканлигини кўрсатиб, парабола шаклидаги эгри чизиқли кўринишга эга бўлиши эса жорий баҳолардаги ЯИМ келгуси йилларда ҳам жадал ўсиб бориш хусусиятига эга ҳамда моделлар асосидаги прогноз маълумотлари 2020 йилда ЯИМ ўсиш суръати камида 105,5-106,0 фоиз, жорий баҳолардаги ЯИМ миқдори 625,0 трлн сўмни ташкил қилишини кўрсатади. Афсуски, коронавирус пандемияси мамлакатимиз иқтисодий ўсишига жиддий

салбий таъсир кўрсатиб, иқтисодий ўсиш суръатининг 5,0 фоизлар ҳамда жорий баҳолардаги ЯИМ миқдорининг 100,0 трлн сўмлар атрофида камайишига сабаб бўлмоқда.

2-жадвал

Жорий баҳолардаги ЯИМ ўзгариш моделлари

Модель кўриниши	Регрессия тенгламалари	R ²
Экспоненциал	$YaIM_t = 62542e^{0,2047t}$	0,9947
2-даражали	$YaIM_t = 5262,2t^2 - 13360t + 99552$	0,9865
3-даражали	$YaIM_t = 823,35t^3 - 8323t^2 + 49297t + 28908$	0,9981

Манба: 2-расм маълумотлари асосида тадқиқотчи томонидан Microsoft Excel дастурида тайёрланди.

Сўнгги беш йил оралиғида январь-сентябрь ойларидаги ЯИМ ўсиш суръати 2016 йилда энг юкори (6,6 фоиз) даражада ва 2017 йилда паст (104,0 фоиз) бўлган. Сўнгги икки йилда ЯИМ ўсиш суръати ўртача 5,8 фоизни ташкил қилган бўлиб, 2020 йил январь-сентябрь ойларида коронавирус пандемияси таъсирида кўрсаткич ҳар йилги кўрсаткичдан 5,5 фоизга камайиб, 100,4 фоизни ташкил қилди.

Президент Ш.М.Мирзиёев раислигида 2020 йилнинг октябрь ойида 9 ойлик натижалар ва йил якунигача бажарилиши лозим бўлган вазифалар муҳокамаси бўйича видеоселектор йиғилишида коронавирус пандемияси оқибатлари иқтисодиётнинг барча тармоқларига салбий таъсир қилгани эътироф этилди.

Саноатнинг айрим тармоқ ва ҳудудларда ишлаб чиқаришда қолоқликка йўл қўйилгани оқибатида, тармоқ маҳсулотлари бўйича умумий кўрсаткич 2,7 фоизга камайган. Йиғилишда ишлаб чиқаришни кенгайтириш орқали экспорт ҳажмини ошириш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

2019 йил давомида Ўзбекистон Республикаси ташқи савдо айланмаси 41 млрд 751 млн АҚШ доллари миқдориди бўлиб, экспорт 17 млрд 458,7 млн АҚШ долларини, импорт 24 млрд 292,3 млн АҚШ долларини ташкил қилди. Ўзбекистон ташқи савдо айланмасида манфий сальдо кузатилиб, бу жараён йиллар бўйича ошиб бормоқда. Пандемия таъсирида экспорт қисқариши ва импортнинг янада ошиши ташқи савдо айланмасидаги манфий сальдони янада ошириб юборади.

Хулоса

Коронавирус эпидемиясини ўрганиш, унинг даражасини таҳлил қилиш 2020 йилнинг 15 мартдан 30 октябрга қадар бўлган муддатда Ўзбекистон Республикасида ушбу касаллик билан 66 705 нафар ёки ушбу даврда ҳар куни ўртача 267 киши касалликка чалинган. Ўрганилган давр коронавирусга чалинган беморлар сони ўзгаришининг вақтга оид модели асосидаги прогноз маълумотлари яқин келажакда касалликка чалиниш кўрсаткичи минимум миқдорларга тушиб қолишини кўрсатади. Мамлакатдаги яна бир ижобий жиҳат шундаки, касалланган беморларга эътибор бериш, сифатли тиббий хизматни кўрсатиш, қисқа муддатда даволаш имкониятининг яратилганлиги натижасида, касалланган беморларнинг 96,0 фоизи соғайди.

Коронавирус пандемияси Ўзбекистон Республикаси иқтисодий ўсиш, иқтисодиётнинг аҳоли билан бевосита товар айирбошлаш тармоқлари ҳисобланган хизмат кўрсатишининг баъзи соҳалари ривожланишига салбий таъсир ўтказиб, мамлакат аҳолиси даромадларининг пасайиши, турмуш даражасининг салбий томонга ўзгариши каби ҳолатлари яққол кўзга ташланди. Пандемия салбий таъсирида 2020 йил январь-сентябрь ойларида ўтган йилга нисбатан мамлакат ЯИМ таркибида тармоқлар улуши ўзгариб, жорий йил ЯИМ таркибида соф солиқлар улуши ўтган йилги кўрсаткичдан 1,4 фоизга камайди, саноат (1,5 фоиз), қишлоқ хўжалиги (1,1 фоиз) маҳсулотлари улуши камайиб, аҳолига яратилаётган қулайликлар, қурилаётган бинолар ва кўрсатилаётган хизматлар ҳисобидан қурилиш (1,6 фоиз) ва хизматлар (0,7 фоиз) тармоқлари маҳсулотлари ошди.

2010-2019 йиллар оралиғида Ўзбекистон Республикаси ЯИМ миқдорининг вақт асосида ўзгариши моделига кўра, 2020 йил жорий баҳоларда ЯИМ прогноз маълумоти 625,0 трлн сўм ва ЯИМ ўсиш суръати 106,0 фоиз бўлиши кутилган эди. Пандемия 2020 йил Ўзбекистон Республикаси ЯИМ миқдорининг 100,0 трлн сўмга ва иқтисодий ўсиш 5,0 фоизга камайишига олиб келди.

2020 йил вужудга келган пандемия Ўзбекистон Республикаси иқтисодий ўсишига салбий таъсир қилганлигини инобатга олиб, кейинги даврлар учун пандемия таъсирини юмшатиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш зарур. Қисқа муддат коронавирус билан касалланиш эҳтимоли камроқ бўлган тармоқлар, қишлоқ хўжалиги, саноат тармоқларининг жадал ривожланишига катта эътибор қаратиш керак бўлади.

Келгусида иш ўринларини автоматлаштириш, хизмат кўрсатиш ва ишлаб чиқаришдаги иш ўринларига роботларни қўллашга аҳамият бериш орқали экспорт миқдорини ошириш мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2020 йил 19 мартдаги “Коронавирус пандемияси ва глобал инқироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5969-сонли фармони, <https://lex.uz/docs/4770761>
2. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2020 йил 3 апрелдаги “Коронавирус пандемияси даврида аҳоли, иқтисодий тармоқлари ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5978-сонли фармони, <https://lex.uz/docs/4780475>
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2020 йилнинг 27 апрелдаги “Коронавирус пандемияси даврида аҳоли ва тадбиркорлик субъектларини қўллаб-қувватлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-5986-сонли фармони, <https://lex.uz/docs/4800005>
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёевнинг 2020 йил 30 июлдаги “Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-6038-сонли фармони, <https://lex.uz/docs/4903382>
5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони. Халқ сўзи, 2017 й. 8 февраль сони, 1-2 б.
6. Allen L.Webster. Applied Statistics for Business and Economics.USA, Bredley University. 1995. -1047 p.
7. Amaiquema J.R. and Amaiquema L.I. “Forecasting International demand for Ecuador” International Journal of Research, 2017. Vol. 5. (Iss. 8) p. 11-17.
8. Barbara Illowsky, De Anza College Introductory Statistics. Texas. Texas Rice University. 2017. p. 673-704.
9. Chhorn T. and Chaiboonsri Ch. “Modeling and Forecasting Tourist Arrivals to Cambodia: An Application of ARIMA-GARCH Approach” Journal of Management, Economics, and Industrial Organization” 2018. p. 1-19.
10. Chukiati Chaiboonsri, Prasert Chaitip “The Modeling International Tourism Demand for Length of Stay in India: Social Development, Economics Development”, Journal of Knowledge Management, Economics and Information Technology, Vol. II, Issue 2, April 2012. p. 1-8.
11. Damodar N Gujarati. Basic Econometrics. The McGraw - Hill Companies, 2004. -1024 p.
12. Francis X. Diebold. Econometrics: A Predictive Modeling Approach. University of Pennsylvania. Edition 2018.-371 p.
13. Kaplan G., Violante G.L. Microeconomic heterogeneity and macroeconomic shocks. Journal of Economic Perspectives, 2018. Vol. 32, No. 3, pp. 167-194. <https://doi.org/10.1257/jep.32.3.167>
14. Petrevska Birjana. “Forecasting international tourism demand: The evidence of Macedonia” UTMS Journal of Economics 3(1) 2012. p. 45-55.
15. Алимов Р.Х. ва б. Эконометрика. Ўқув қўлланма, Т. ТДИУ. 2012. -166 б.
16. Башмаков И.А. Повышение энергоэффективности и экономический рост. Вопросы экономики. 2019; №10. С. 32-63.
17. Елисеева И.И. и др. Эконометрика. Учебник для вузов. М. Финансы и экономика, 2003. – 346 стр.
18. Киселева И.А., Трамова А.М. Моделирование прогнозирования спроса на рынке туристических услуг, Ж. «Науковедение», №6 2013, 1-7 стр.
19. Мау В.А. Национальные цели и модель экономического роста: новое в социально-экономической политике России в 2018—2019 гг. Вопросы экономики. 2019. №3. С. 5-28.
20. Мамаева З.М. Введение в эконометрику. Учебное пособие, Нижний Новгород.: Нижегородский госуниверситет, 2010. – 72 стр.
21. Морозов М.А., Морозова Н.С. Моделирование и прогнозирование развития туристских дестинаций// Сервис плюс, Том 8 №3 2014 стр. 32-36.
22. Ҳодиев Б. Шодиев Т, Беркинов Б. Эконометрика. Ўқув қўлланма, Т.: Иқтисодий, 2018. -175 б.
23. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги <https://www.minzdrav.uz/uz/>
24. Ўзбекистон Республикаси Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси маълумотлари Ўзбекистон Республикаси <https://uzbektourism.uz/uz/research>
25. Ўзбекистон Республикаси Давлат Статистика қўмитаси маълумотлари www.stat.uz